

Vedere din Expoziția aranjată la serbările Asociației în Orăștie.

fi tradat pe Comitetul național că dară unde își are cuibul, — ele erau tăiate în picioarele mesei din cancelaria Comitetului! Se putea tot învârti poliția prin casă, nu putea da de urma peceților. Acum sunt puse spre vedere în Expoziție, ca lucruri scumpe și jalnice; le poate privi și poliția.

Un tablou mare de pe un părete, zugrăvește îngroparea celor împușcați în cutare revoluție de stradă; preoți de toate religiile sunt lângă olaltă, prohodindu-și eroii căzuți.

Pe o masă, sub sticlă, se vede porunca dată de teribilul guvernator al Litvaniei Muravjow, care după revoluția din anul 1863 a fost afișată pe strade și prin prăvălii, prin care *oprea aspru ori-căruia a cuteză să mai vorbească polonește pe uliți, în ospătării sau prăvălii!*

Toată națiunea polonă a îmbrăcat doliu după sufocarea și a acesteia a treia încercări de a ajunge iar la libertate. Nici un om în toată Varșovia nu mai purtă altă haină decât neagră, cernită. Atâta de mult sărea demonstrația asta în ochii poliției muscălești, încât dela o vreme căpitanul ei a dat opreliște de a se mai purtă hainele cele negre! Atunci și-au luat culoarea verde închis, și toți purtau numai

această culoare, ce se apropie mai mult de negru.

Femeile nu mai purtau podoabe de aur și de argint, — ci brățare de fer ori de os negru, lăncișoare sămănând cu lanțurile robilor, cruci negre de fer, sau ace de pept cari aveau în loc de piatră, o cunună de spini, inele cu felurite simbolizări, etc...

Alte pânze dau icoane din viața celor izgoniți în Siberia. După revoluția din 1863 nu mai puțin ca 130.000 de Poloni au fost trimiși, între plezne de cnută, la Siberia. Un poet polon spune că Siberia e a doua „patrie“ a Polonilor. Apoi da, e al doilea iad, iadul alb, cooperit de zăpadă vecinică. Așa e. Doar sunt în Siberia sate întregi, țintirimuri întregi, pline cu Poloni gonți și lăsați acolo morții.

Un tablou al pictorului Sochacewsky zugrăvește povestea fioroasă când el însuși, cu încă doi soți, au fost judecați la moarte pentru o demonstrație de stradă la care au luat și ei parte. În ziua morții i-a scos să-i spânzure. Pe cei doi soți îi și trăsese călăul prin ghilț, când iacă un stafet în fuga calului sosește, cu pecete dela Țarul, care îi iartă dela moarte, dându-le „numai“ 15 ani la Siberia... Dar cei doi erau deja morții... Au

încercat să-i mai aducă la viață, dar înzadar. Pe el, pe pictor, l'au dus în Siberia, de a gustat 15 ani pânea ei cumplită! Când s'a întors acasă, a mai găsit numai mormintele în care zăceau toți cei iubiți ai sei! El s'a retras în Viena și apoi în Bruxella, unde trăește și azi.

O pânză arată un transport de trimiși la Siberia. E grozav: printre hoții și criminalii de rând, rași pe cap, ca să se cunoască, vezi și oameni învățați și cinstiți, împinși și brutalizați de păzitorii duri.

Un chip arată odihna unei cete de exilați. Pauzează în mijlocul câmpului de zăpadă vecinică; numai fețe triste, desnădăjduite; ici bărbați, colea bătrâni, printre ei copii de 12 ani, de și mai mare jalea să-i vezi și pe ei pe calea chinurilor acestora cumplite ale exilului; soldați, țărani, de tot felul, unii peste alții împinși la amarul înfiorător!

Iacă colo o altă caravană trecând pe lângă stâlpul de hotar, care desparte patria-mamă, de câmpiile Morții, de pustiurile Siberiei înghețate. Plâng cu capetele în pământ trecând pe lângă piatra mută...

Dincolo, uite, o păreche de fugari, cearcă și ei, ca atâta, să scape cu fuga din Siberia. Dar ce puțini izbutesc. Căci și de au scăpat de ochii santinelilor, îi omoară gerul cumplit, foamea, oboseala, și puterile nu-i ajută a ajunge pân' la un loc cu suflet omenesc, care să se îndure de ei. Câți și-au lăsat așa oasele în mijlocul câmpiilor ne-

Biserica gr.-cat. din Iezvin.

La margine de codru, în amurg. O fărâmbă de poezie din viața mândră a satelor noastre. Două inimi îndrăgostite, sub umbraral ocrotitor al poalelor de codru. Chipul e dintr'un sat de lângă Orăștie. Și tinerii sunt dintre aceia, cari la adunarea „Asociației“, cu superbul lor convoi etnografic, ne-au dat clipe de atât de măreață însuflețire.

sfârșite de ghiață, când altfel trecuse din raza pazei sentinelor. Chipul de ici zugrăvește o păreche de soți tineri, cari au încercat să scape cu copilașul lor... Iacă-i nu mai pot merge de obosiți... Iar solii morții, corbii flămânzi, simt că aceștia-s pe sfârșite și se apropie deja de ei în cete. Uite-i cum își adună toate puterile să răzbească încă înainte, dar furtuna cu vârtejuri de zăpadă îi învăluie, le îngreună calea; femeea cade! Soțul îi zmulge copilașul din brațe și îl încălzește cu suflarea sa, îl strânge la sine, mai merge câtva, apoi cade și el... Zăpada îi îngroapă, abia se mai văd de jumătate. Corbii se adună spre ei...

Și așa mai departe e toată expoziția. O istorie sfâșietoare de jalnică a unui popor nenorocit, căzut pradă tirăniei alor trei puternici vecini ai sei, — istorie spusă foarte viu de icoanele pictate de artiști poloni și de obiectele păstrate din zilele revoluției, grăind și ele despre zile cari de cari mai însângerate și chinuite!

□ □ □

— Vremea noastră a făcut din dreptate un... „suveran constituțional“, care „domnește“, dar nu cârmuește!... I.

□ □ □

Cronică din București.

Sâmbătă, 21 Sept. 1913.

Cu o deosebită plăcere iau în mână condeiul să scriu despre obiectul acestei cronice: stagiunea actuală a Teatrului Național.

În genere repertoriul de până acum nu se deosebește mult de cel din stagiunea anului trecut — exceptând o reluare („Lorica noastră“ de Paul Linden) și cele două premiere, cari s'au reprezentat eri seară („Romanțioșii“ de Edmond Rostand și „Cursa“ de dl M. Mora) despre cari voi vorbi mai jos. S'au reprezentat Comediile și „Năpasta“ lui Caragiale (în matineul de joi „D'ale Carnevalului“), piesa lui Fulda „Prostul“, „Păianjenul“ dlui Herz, Hamlet... Cât privește viitoarele reprezentații, — ierte-mi-se această paranteză — după cât am putut prinde de prin tainele culiselor, Direcțiunea Teatrului ar fi pus deja în repetiție clasică tragedia a marelui Brit „Romeo și Julia“ și „Cidul“ lui Corneille (ambele în traducerea regretatului Ștefan Iosif). Se mai vorbește de reprezentarea viitoare a lui „Hero și Leandru“ (Grillparzer) în traducerea dlui Haralamb

Leca... Dar despre toate acestea vom vorbi la timpul lor.

Precum spuneam mai sus, reprezentarea de eri seară ne-a adus două premiere: una originală și o traducere. Cea dintâi (comedia într'un act „Cursa“ de M. Mora) cu toate pasagiile cam stagnante, înfățișează o intrigă simplă dar gentilă și destul de susținută: Un soț (mai puțin soț decât om de legi) își încearcă soția întinzându-i o „cursă“, în care însă se prinde el însuș. Dl Carussy a redat cu mult firesc rolul soțului ce se păcălește pe sine...

Dar nu încapă îndoială — că punctul strălucitor al serii a fost comedia în 3 acte „Romanțioșii“ (Les romanesques) a lui Edmond Rostand. Mărturisesc că am plecat la teatru cu o umbră de neîncredere, în privința traducerii unei piese în versuri scrisă de acel faimos stilist, care în țara lui e cu drept supranumit „miliardarul de rime“. Dela auzirea primelor versuri l'am felicitat în gând pe traducător, dl Mircea Dem. Rădulescu: versuri de o factură fină și corectă și, ceea ce constituie o mare calitate de adaptare, — fără acea falsă tendință de romanizare „à tout prix“, care ar fi răpit jumătate din poezia plină de un pitoresc exotism a acestei admirabile comedii. Percinet și Sylvette se iubesc într'ascuns. Tatăl lor (Pasquinot și Bergamin) ca să dea un farmec romantic căsătoriei lor, aranjază împreună cu profesorul de scrimă Straforel o răpire improvizată și — plătită — un „rapt de clasa 'ntâia cu suplimente“ cum zice negustorul de rapturi Straforel. Romanțioșii tineri cad în căpcană și iluzie. Sylvette trece prin toate groazele unei răpiri ca bandiți feroși, torțe roșii și lectică, iar Percinet trece prin toate avânturile unui erou ce-și salvează aleasa din mâinile briganzilor. Se dărâmă zidul ce despărțea moșiile celor doi părinți și îndrăgostiți („nu mai există Piriinei“ zice pare-mi-se Bergamin). Dar în răstimpul de pregătire a logod-

nei, părinții, foștii prietini, se plictisesc unul de altul și în sufletele lor se strecoară o umbră de regret, ce le cuprinde sufletele cu totul, când dintr'o convorbire ascultată pe ascuns, ei află că fiii lor îi socotesc niște „burghezi plicticoși”. Bergamin mărturisește Sylvettei, în furia ciudei, că răpirea ei a fost o farsă, Percinet descopere „factura raptului cu suplimente”. Tot romanțiosismul dispăre. Amanților le pare că nu s'au iubit niciodată. Percinet pleacă 'n lumea largă după întâmplări romantice, iar Sylvette așteaptă o aventură extraordinară, care nu întârzie să se ivească în persoana unui marchiz cu nume sforăitor (care nu e altul decât Straforel deghizat). Dar aventura în loc să-i fie pe plac, o sperie de-a binele. Regretă Sylvette plecarea lui Percinet, iar Percinet regretă despărțirea de Sylvette. Percinet se întoarce, furia romantică dispăre și tinerii eroi se căsătoresc fericiți ca într'o poveste frumoasă. Acesta e conținutul comediei. Dar farmecul piesei stă în maniera cu totul particulară a lui Rostand; eleganță, înțepături de cuvinte, dueluri de versuri și rime, toate acestea într'un *tempo* plin de o extraordinară vioiciune. Jocul maestru al marilor artiști — tot unul și unul — Soreanu (Bergamin), Belcot (Pasquinot), Toneanu (Straforel), Tony Bulandra (Percinet), dra Giurcea (Sylvette), a fost la înălțimea acestui giuvaer de piesă, care a avut parte și de un decor feeric. A fost o serbătoare teatrală căreia publicul i-a plătit binecuvântul tribut de aplauze.

Olimpiu.

□ □ □

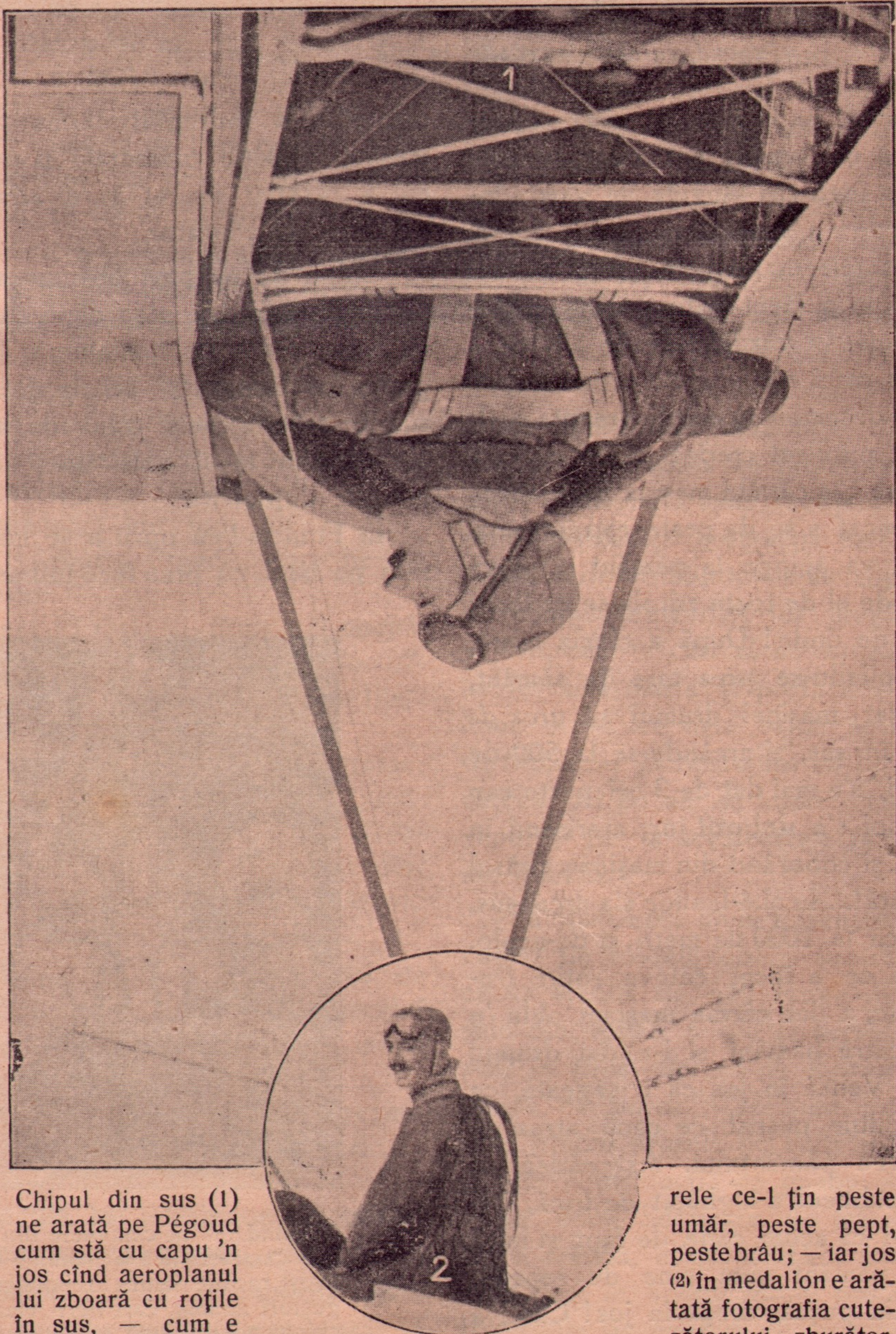
Bravurile lui Pégoud.

Acea ce istețul și cutezătorul aviator francez săvârșește azi cu aeroplanul său, e una din cele mai uimitoare minuni ale avântului științei a toate iscoditoare. Bleriot și-a înzestrat aeroplanul seu cu astfel de cârme, cari să-l ajute a face repezi rotiri, nu numai la dreapta sau la stânga în cerc, ci să facă cerc

scurt și în sus sau în jos, prin aer. Asta pentru cuvântul, că s'ar putea întâmpla, în zborul orizontal, să dai de o astfel de pedecă, ori să te întâlnești în față cu o altă mașină, încât să nu poți da repede în sus ori în jos, și te vei ciocni de ea, — cum s'a întâmplat într'un loc deja ciocnire între două mașini. Bleriot și-a întocmit cârma cea nouă așa, că îndată să poți da direcție aeroplanului să zboare în cerc foarte strâmt în sus, ferind din calea obiectului ce i-ar veni în față, sau, plecându-i cârma în jos, să-l diriguie a face cercul scurt în jos, pentru ferit din cale. Un lucru dară trebuincios, ba foarte de folos, mașinei de zburat.

A venit însă drăcosul aviator

Pégoud și a început a folosi descoperirea lui Bleriot, nu numai pentru a face mișcări repezi în semicercuri scurte în aer la dreapta, la stânga, în sus ori în jos, ci, dacă i-a dat odată mașinei sale drumul să lungească în cerc mic în jos, cu frâul scurt, cu capu 'n pept, apoi el a lăsat-o să meargă mai departe așa, până s'a trezit că s'a întors odată cu ea peste cap! Dacă i-a reușit asta, s'a pus pe jocuri tare afurisite prin aer: S'a cumpenit anume, ca atunci, când se află el cu capu 'n jos și mașina cu picioarele 'n sus, să-i îndrepteze cârma cât să meargă mai departe tot așa orizontal, cu picioarele 'n sus prin aer! Și a început a se produce prin țară. Se adunau

Chipul din sus (1) ne arată pe Pégoud cum stă cu capu 'n jos când aeroplanul lui zboară cu roțile în sus, — cum e strâns legat în cu-

rele ce-l țin peste umăr, peste pept, peste brâu; — iar jos (2) în medalion e arătată fotografia cutezătorului zburător.

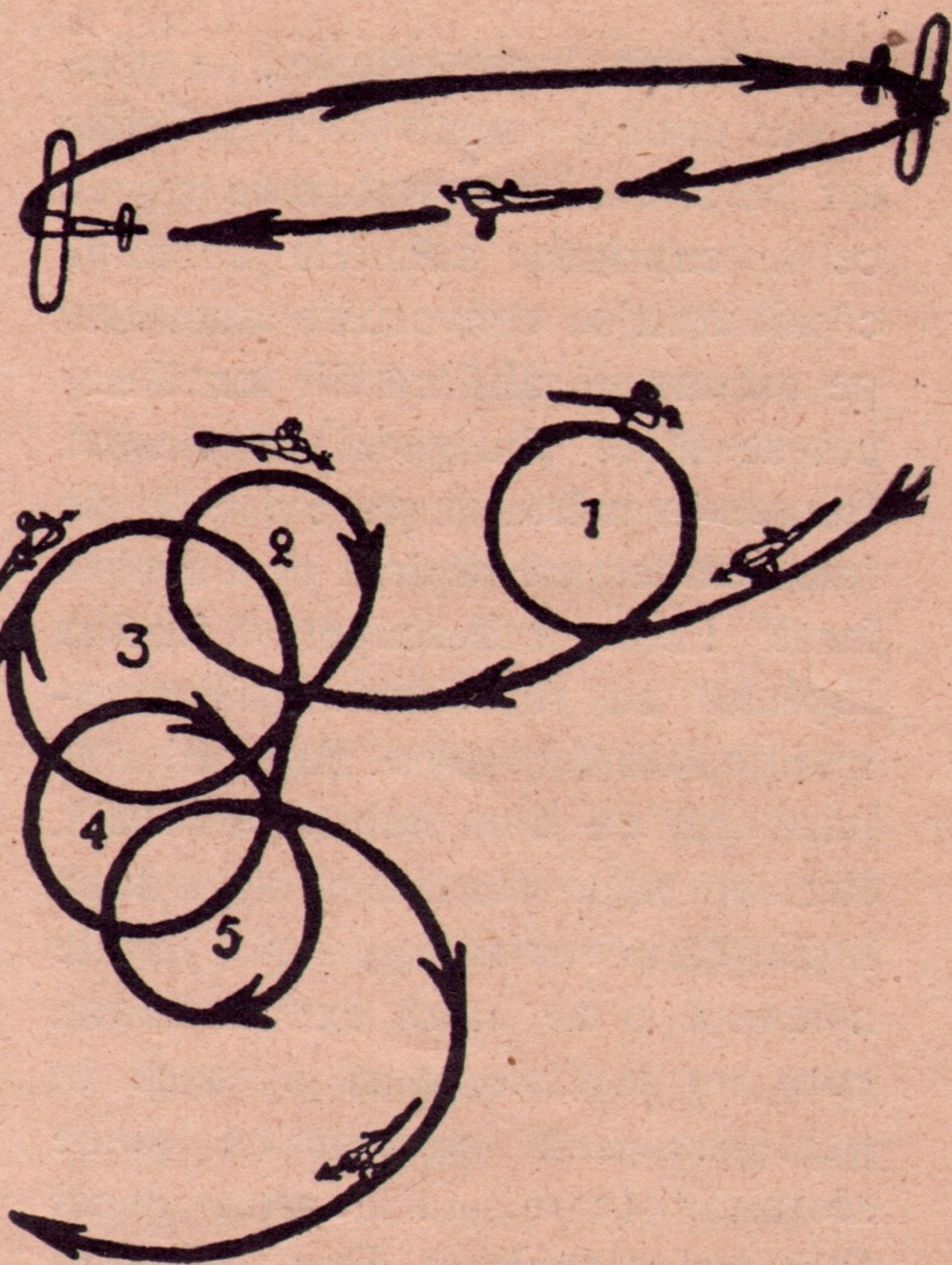
Pégoud, cu aeroplanul său, în altă poziție, normală.

Francezii ca la minune, și el se producea cu lucruri tot mai cutezate de le îngheță sângele în vine: Într'un loc a zburat cu capu'n jos și cu roatele mașinei în sus prin aer! Dincolo a făcut câte o roată, saltomortale, în văzduh! Iar în alt loc a făcut *cinci roți dup'olaltă* în văzduh, (vezi desemnul în colț la dreapta sus!) încât publicul credea că nu mai are putere a-ș cârmui mașina și că aceea a apucat a se da peste cap într'una, până va ajunge la pământ și se va izbi de el de toată zdrob se va face! Dar de unde! După a cincia roată, apropiindu-se prea tare de pământ, i-a dat mașinei drumul să urce de nou în sus, și urcându-se la 500 de metri, s'a mai dat de 3 ori peste cap și apoi s'a slobozit jos, aterisând în pace și coborând din mașină cu râsul pe față!... În al 4-lea loc s'a urcat sus, sus, ca la 1000 de metri, și de-acolo, după ce a făcut câteva rotiri frumoase, a dat cârma mașinei oblu'n jos cătră pământ și i-a dat drumul așa: Veneă în jos ca o săgeată, ca un vultur pușcat ce cade atras de puterea pământului. Așa cădea, că tot publicul a înghețat de frică, bănuind că acum cade de fapt și intră prin pământ cum vine de repede, ca din pușcă, drept în jos! Când a fost pe la 300 metri de-asupra pă-

mântului, a îndreptat cârma dând mașinei direcție orizontală și publicul a răsuflat ușurat și a admirat pe drăcosul zburător.

Chipu de pe pag. 581, ne arată pe Pégoud în aeroplan când zboară cu capu'n jos (în medalion e fotografia lui însuș), iar aci, la dreapta sus, e arătată linia trasă de el în aer când a făcut cele cinci saltomortale dup'olaltă.

În Franția l'au oprit a se mai arăta pe bani, că prea face turbureală

Cercul de sus ne arată forma în care se învârtă în aer Pégoud până să cadă odată peste cap și își vine iar la loc; nu e cerc de tot rotund, ci lungăreț. — Cercurile din jos arată drumul făcut de Pégoud cu mașina în zborul său cel mai cutezat, când s'a dat de 5 ori, respective de 8 ori peste cap prin aer!

în public, adunând lume de nu mai poți țineă ordinea între ea. De aceea acum zboară prin Anglia, Germania și va veni și la Pesta pe 26 Octobree.

Dar ce-ți e întrecerea între oameni în lume! Abia 's vreo 3 săptămâni de când Pégoud se produce cu bravurile sale, și l'a și ajuns un

Toamnă. — În comunele din jurul Orăștiei, bogate în grădini cu pruni, e o caracteristică a toamnei fierțul de rachiu. Sătenii noștri fierb și ei înșiși rachiu pentru trebuințele lor, dar mai ales vând prunele la negustori anume, cari fierb vinarsul în sate, la fața locului, Prunele, în chipul acesta, sunt un însemnat izvor de venit pentru Românii noștri. — Chipul nostru înfățișează o vinarsărie din Homorod, lângă Geoagiu.

rival! E tot un franțuz. A făcut deja și el salto-mortal în fața publicului în alt oraș francez! Și ca mâne îl vor face atâția, încât ne va părea un lucru de toate zilele!

RÂNDURI MĂRUNTE

Smigelschi... Precum am amintit în numărul nostru trecut, în Budapesta se poate vedea o mică Expoziție de pictură, arătând mai ales măstrele pânze ale regretatului Smigelschi.

Correspondentul din Budapesta al „Cosinzei”, dl A. Lupeanu, a îngrijit să fie fotografate mai multe din pânzele acestea și a pregătit, după ele, clișee pentru „Cosinzeana”. Numărul viitor al Revistei noastre va aduce în frunte, precum și în corpul foii, mai multe ilustrațiuni după măstrele pânze din Expoziția dela Budapesta, și un articol asupra acestui mare talent de pictor bisericesc-național și a operei lui.

*

Ofirim

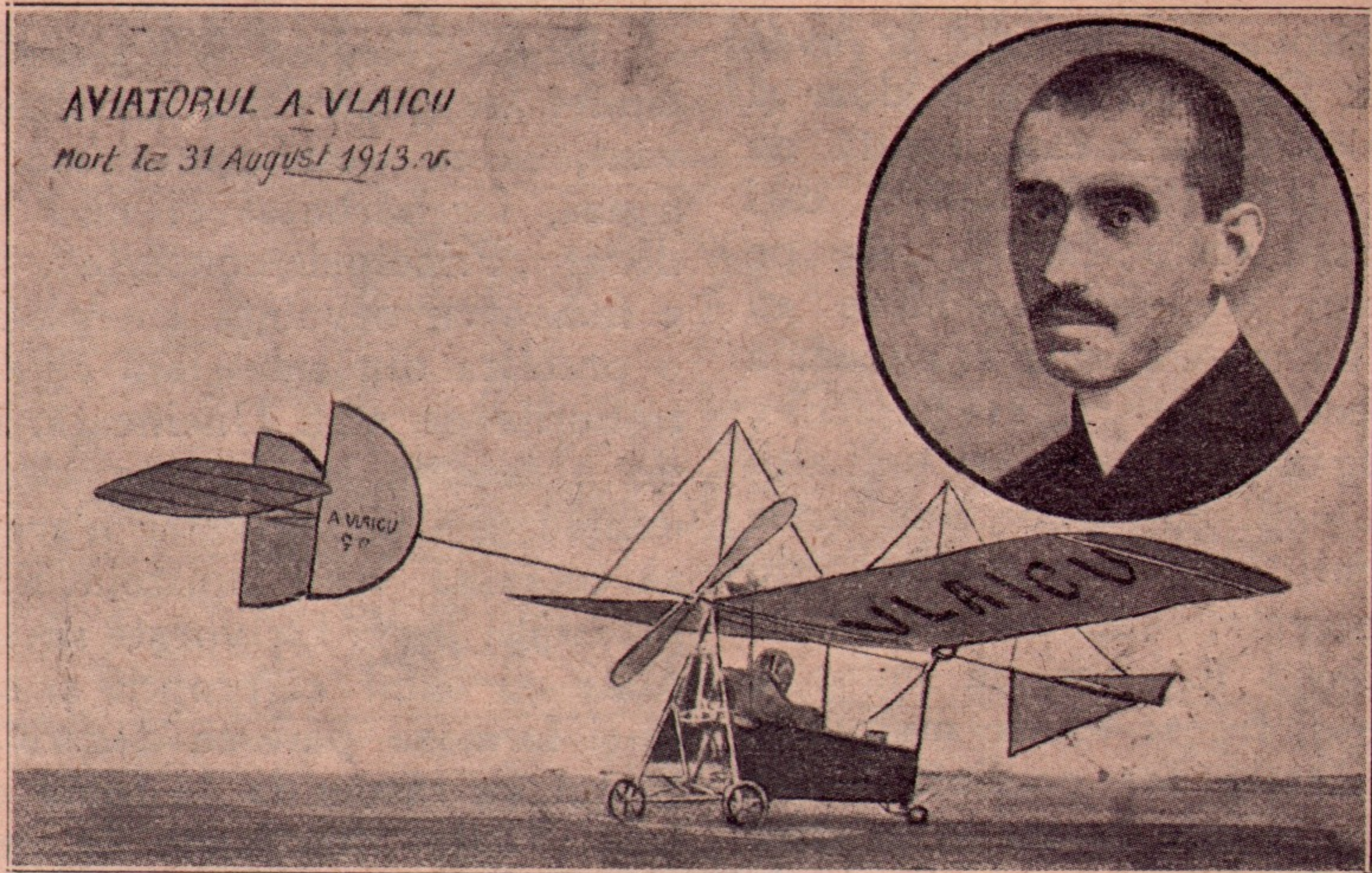
„Cosinzeana”, ca numeri de probă, pe lunile Octobru, Novembre, Decembre v. 1913, în loc de 3 cor. (cât îi e prețul pe 3 luni), — **cu numai 1 cor. 80 fil.**

Vă rugăm, stimații noștri abonați și cetitori, să recomandați tuturor familiilor de cărturari în care nu se află o revistă literară românească, — să aboneze pe aceste luni de probă „Cosinzeana”. Îndeosebi am dori ca în casele, în care și-au făcut intrarea reviste de acest fel streine, să poată intra de probă „Cosinzeana”, având noi bună nădejde a atrage pe acei cetitori pentru revista aceasta românească!

*

TRUPA ANTONESCU În numărul nostru 38. am publicat știrea, că „În amintirea lui Caragiale” să vor juca în anul de față pe scenele celor 3 teatre naționale din Țară, la București, Iași, Craiova, de repețite ori piesele classicului poet al comediei și dramei românești, — iar ca noi Românii din Ardeal și Ungaria să nu rămânem cu totul streini de această mișcare culturală, o trupă de artiști din România, trece și la noi, câștigându-și, cu mai greutăți, voe pentru asta dela ministeriul reg. ung. din Pesta.

Cu plăcere vestim azi, că trupa, de

Ilustrate-Vlaicu. În România s'au tipărit îndată după nenorocirea cu Vlaicu, fel și fel de ilustrate închipuindul pe el și aeroplanul lui. Am arătat una în Nrul nostru 38, arătăm azi o a doua, mult căutată. De cele cu „Visul lui Vlaicu” să află și la „Librăria Națională, S. Bornemisa” din Orăștie, cu 10 fil. una.

14 persoane, sub direcția dlui Victor Antonescu, își începe reprezentațiile *deja săptămâna de față*, Sâmbătă în 11 Oct. n. la *Alba-Iulia*, jucând „Năpasta”, de Caragiale și „Legea Iertării”, comedie de L. nday. Deschiderea serei se face prin un monolog de Ranetti, zis de dl V. Antonescu.

Toate pregătirile și alesul program, cum și numele unor artiști de primul rang, ca Ioan Brezean, Maria Ciucurescu, C. Mărculescu, ne garantează că vom sta în fața unui joc teatral distins, cum pe la noi, cu trupă așa mare românească, nu s'a văzut din zilele lui Millo și Pascali.

Duminecă vor juca, tot în Alba-Iulia, „Poama Crudă”, comedie de moravuri.

Luni 13 Oct: în *Blaj*: „O noapte furtunoasă” de Caragiale și „Sacrificiul” de Bracco. Marți tot în *Blaj*: „Poama Crudă”.

Mercuri și Joi în *Sebeșul-săsesc*; Vineri și Sâmbătă în *Făgăraș*; Duminecă și Luni (19 și 20 Oct) în *Orăștie*, — Marți 21 Oct. de nou la *Blaj* (Liniștea casei). Programul mai încolo îl vom aduce în numerii viitori.

Rugăm să ni-se trimită dări de seamă, obiective, drepte, asupra jocului trupei, pe care o întimpinăm cu multă încredere și dragoste.

Publicul nostru să-i facă primirea cuvenită, cercetând reprezentațiile ei.

*

Inzula lui Robinzon, legată și ea cu lumea mare... Ministeriul coloniilor engleze a publicat zilele astea concurs pentru darea în arândă

a unui grup de inzule aflătoare între Africa de Miază-zi și America de Miază zi. E grupul ostrovurilor Nichingala, Inaccessible și Gouth, din Marea Atlantică. Între aceste ostrovuri se află și cel cunoscut sub numele de „Inzula lui Robinzon”, pe care a petrecut Robinzon viața lui cea ajunsă legendară. Azi inzula lui Robinzon e cunoscută pe hartele engleze sub numirea de „Tristan de Caunha” și de fapt cade așa de tare în laturi din căile corăbiilor, de atingerea cu lumea ce rătăcește pe mări, încât inzula asta și soațele sale, sunt încă dintre acelea pe cari societățile de corăbii nu le-au cuprins în rețeaua drumurilor lor presărate cu stațiuni, la cari să se oprească, să le ducă marfă și postă din cea lume și se iee dela ei ce ar avea de trimis, — ci numai rar de tot, de câteva ori pe an se abate câte-un vapor și pe la aceste stele rătăcite ale mărilor.

Publicația mai nouă a ministerului englez de colonii, obligă societatea ce va arenda de nou grupa de inzule din vorbă, a lua și aceste inzule în șirul celor ce au legături regulate cu lumea. Căci sunt însemnate pentru prinsul de chiți și foc și pentru producția de guano, și de aceea noua Societate de mare ce le va arenda, e îndatorată a trimite regulat și la aceste inzule posta și trimiterile de mărfuri ce ar suna a-

cestor ostrovuri și ce ele ar avea de trimis. Căci azi se află doar și pe inzulă Robinzon cam o sută de locuitori, vre-o 25—30 familii, cari sunt urmașii acelor familii, care pe vremea lui Napoleon-cel-Mare au petrecut cu marele Împărat pe inzulă Sânt-Helena și au rămas pe-acolo, mai adăugându-se la ele și unii alții de naufragiații corăbiilor prin acele împrejurimi. Deși așa părăsiți de lume și cercetați abia de câteva ori pe an, acești locuitori au ajuns la bunăstare și trăesc foarte mulțumiți în singurătatea lor poetică, — iar acum, iaca începe lumea să ia știre și de ei, să-i împreune cu liniile de comunicație a mărilor și așa să stingă încetul pe încetul legenda ce învăluia în un interesant misticism inzulă lor, ajunsă vestită în toată lumea prin pătimirile lui Robinzon pe ea.

Albu n-Vlaicu. Despre regretatul Vlaicu s'a scris pân' acum atâta, că, adunate la un loc amintirile, schițele, poeziile, — ar da mai multe volume. Ar fi și păcat să nu se adune la un loc, într'un volum, aceea ce e mai interesant din viața acestui luceafăr prea curând apus. Prin reviste și acum apar duioase amintiri, poezii, sau schițe provocate de nenorocirea lui Vlaicu. Așa una e și cea reprodușă de noi „In aeroplan“ de colaboratorul nostru Dragoslav, — apoi frumoasa poezie dela partea literară, — și altele.

Amicii și cunoșcuții dela Orăștie ai lui Vlaicu, au hotărât, să scoată într'un îngrijit Album, toate momentele însemnate, interesante, vrednice de remarcat, din viața lui. Albumul va scoate la lumină părți cu totul nouă, reminișcențe inedite, studii, cercetări, opinii, asupra omului și operei. Va costă, *abonată înainte*, 3 cor., ediția de lux 5 cor. După apariție se va vinde cu 3 cor. 60 fil. ed. de lux 6 cor.

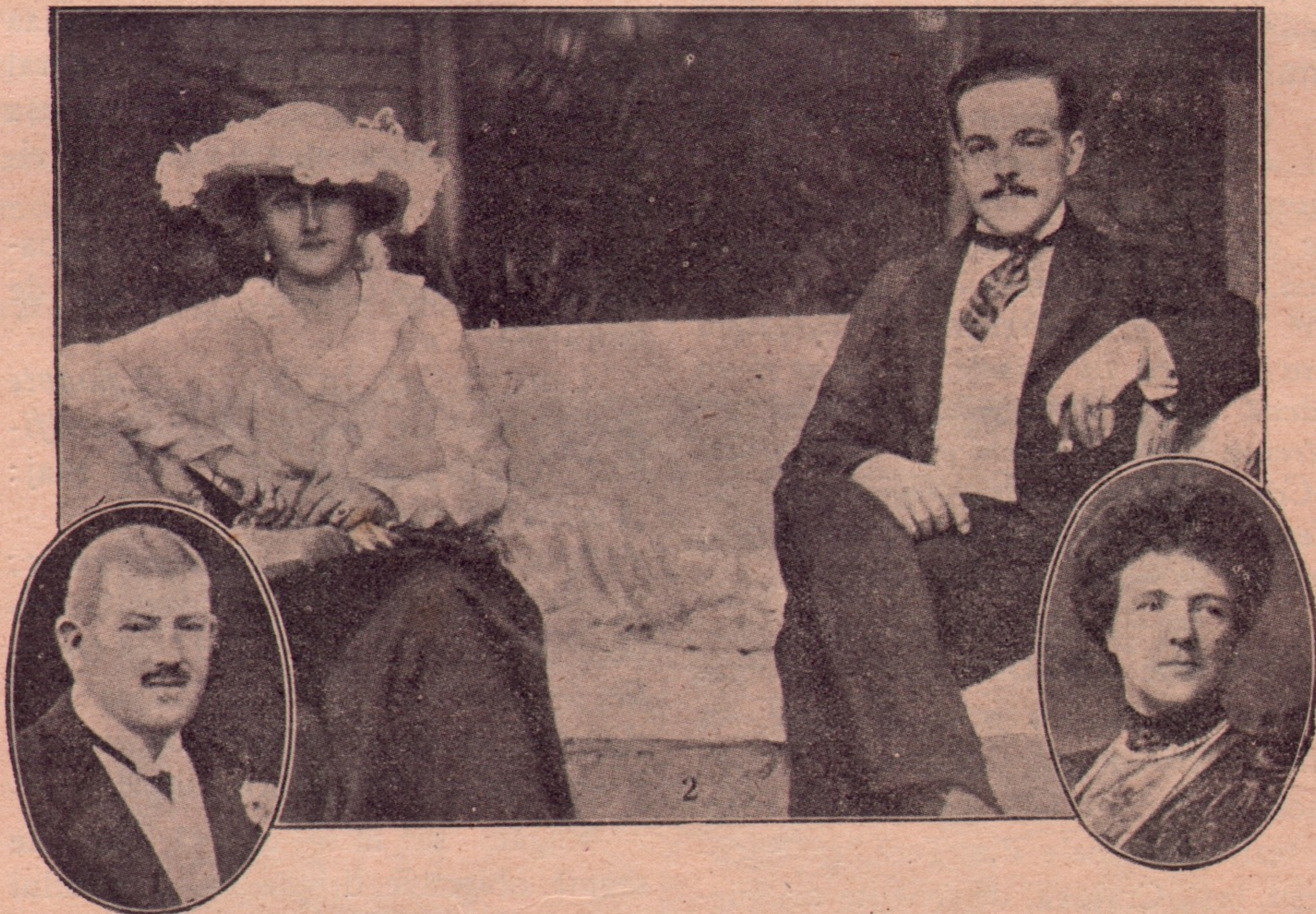
S'au trimis liste de înscriere (abonament) la toate băncile, la dnii protopopi și alți fruntași din orașe. Cei ce doresc, să pot înscrie ca abonați acolo.

Două Regine cu fire mai bărbătească decât femeiască, se află azi printre Reginele Europei. Ele sunt Regina Hollandei, Wilhelmina, și a doua e Regina Belgiei, Elisabeta. Un scriitor italian, făcând o descriere a firilor osebite ale femeilor purtătoare de coroană în Europa, descrie pe cele două Regine precum urmează:

Despre Regina Wilhelmina a Olandei, se poate zice, cu drept cuvânt, că ea domnește și ea guvernează, iar bărbatul ei nu-i altceva decât „Principele-consorte“. Regina e femeie cu o voință energică și de o practică din cale-afară chiar și în treburile de stat. Dimineața, înainte de a dejună, își cetește corespondența: nici un secretar n'are drept să cetească vre-o epistolă adresată Maestății Sale. Ea voește să le vadă toate cu ochii ei proprii și singură să-și formeze părerea despre toate. Și tot ea răspunde la toate epistolele. Toate chestiunile le rezoalvă repede, cu o siguranță particulară. Regina Wilhelmina iubește foarte mult preumblările lungi și e o pătimașă jucătoare de tennis. Îi place și patinatul. Desemnează și pictează în culori; e specialistă în pictura în miniatură, dar mai cu seamă e specialistă în... *a fierbe și a coace!* Nu-i place muzica. Cu toate acestea îi place pianul; e în stare să judece valoarea unei piese muzicale, a unei voci, sau măestria unui cântec. Se ocupă mult cu literatura: cetește, în limba lor, pe toți scriitorii de seamă: olandezi, germani, englezi, francezi și italieni. Între cărțile pe cari le cetește mai bucuros, întâietate

au cele cari tratează *economie-politică*. Îi place foarte mult și călăritul, frânele cailor ei frumoși le mănuește cu o bărbăție care te încredințează totodată și de bărbăția cu care ține în mână frânele... guvernului! Regina Wilhelmina e foarte bogată: venitele ei anuale, în afără de plata ei de Domnitoare, sunt socotite în 30 milioane de lire.

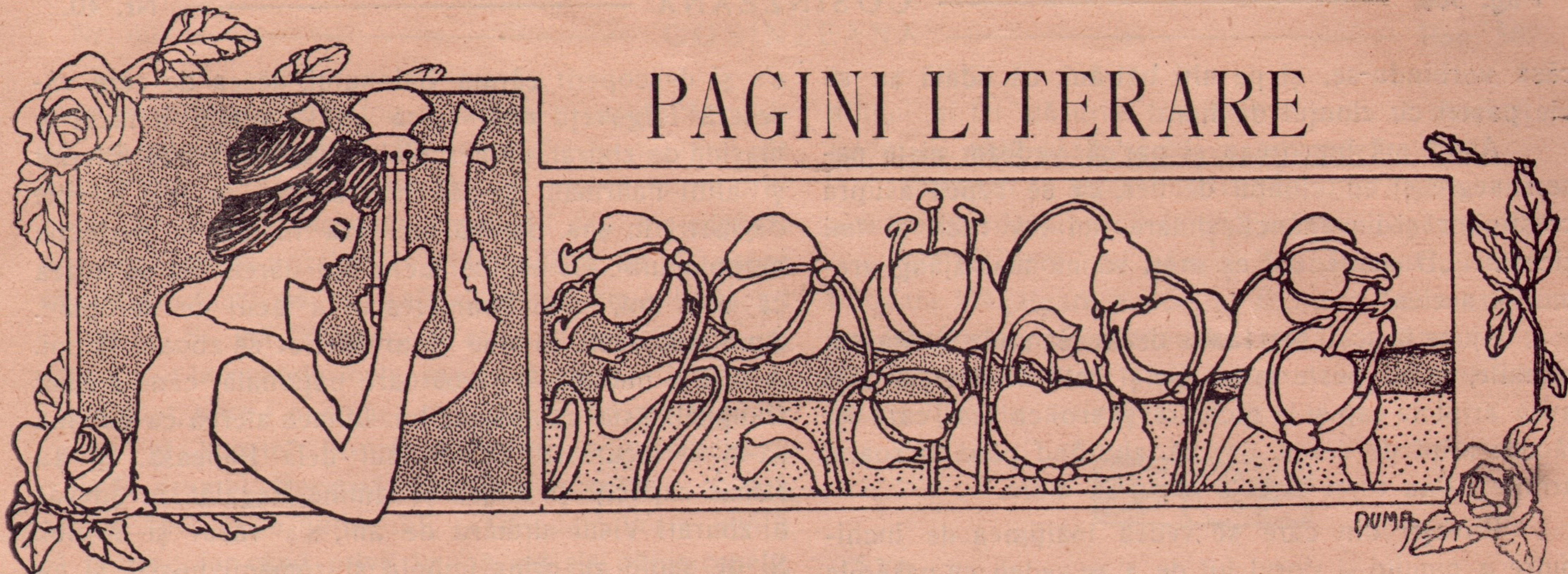
Regina *Elisabeta a Belgiei*, fiica ducelui Carol Teodor de Bavaria, care e medic de ochi de un mare renume, — e și ea doctor în medicină. Este laureata Universității din Lipsca. În Bruxella are un sanator în care ea ține locul de medic și se îngrijește de pacienți. Afară de aceea mai e și pianistă de forță și o scriitoare de seamă. Ea e autoarea unei piese dramatice: *Romanda*, care reprezentându-se pentru scopuri de binefacere, a adus un câștig de 40.000 de franci. Regina Elisabeta a Belgiei e apoi o curajoasă conducătoare de automobil, în stare de-a face chiar și reparaturi. E în fine o mamă bună, care partea cea mai mare a timpului și-o închină creșterii copiilor ei, ascultând regulat lecțiile ce le au așteptia de pe o zi pe alta.

O fericire repede tulburată! Abia-s vreo cinci săptămâni de când nuntă mare și frumoasă, umplea de fericire Curtea castelului din Sigmaringen, a Principelui Wilhelm de Hohenzollern: Ex-Regele Portugaliei, Emanuil, ducea la altar pe frumoasa Princesă Augustina-Victoria, (nepoată a Principelui Ferdinand al României). — Dar la trei săptămâni după nuntă, veste izbitoare zbură din gură 'n gură, din țară 'n țară: Tânăra mireasă a fost silită a intra într'un spital, trebuind să se supună la lecuiți temeinice doftoricești, fiind atinsă de o inflamațiune internă infecțioasă... Slăvitul ei mire a fost un flușturat și un bolnav și a dat boală și nevinovatei fete din casă de crai. De vreo 2 săptămâni e în spital și se spune că ar fi declarat, că însănătoșindu-se nici n'are să se mai întoarcă la soțul său. — În colțurile de jos ale chipului, se văd tatăl miresei și mama mirelui, fotografiați în zilele fericite a fiilor lor, fericire atât de iute și de trist spulberată pe urma ușurinței fostului rege.

PAGINI LITERARE

Lui Aurel Vlaicu

*Te-ai dus tu, cel ce-ai stăpânit văzduhul
Și fala neamului ai înălțat-o,
Te-ai dus, de-acuma îți plutește duhul
Chiar în nemărginirea ce-ai cătat-o.*

*Nu-ți fuse dat să mori ca orișicare,
Ci pasărea, ce n'a mai vrut s'asculte,
Te-a prăbușit de sus, pe tine care
Ai stăpânit-o-atâtea clipe multe.*

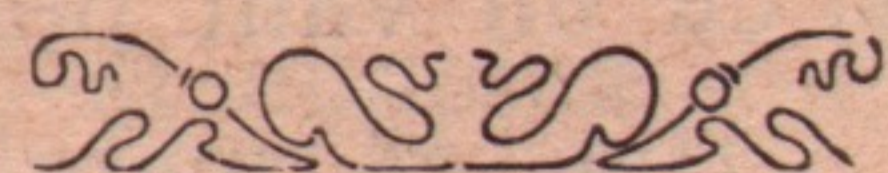
*Durerea morții tale-o simte-acuma
Întregul neam al nostru, căci în tine
Nu piere doar un om și-atâta numa,
Ci-un fiu de frunte, doritor de bine,*

*De slavă pentru neam... De câteori
Făcat-ai inimile ca să bată,
De teamă c'o să cazi și o să mori,
Și totuș clipa asta neașteptată,*

*De nimenea dorită, pentru veci
Ți-a stins avântul și pe tine încă
Te-a țintuit în fundul groapei reci, —
În groapă din nemărginirea-adâncă!..*

*Și veacuri peste veacuri v'or să treacă,
Atâta timp cât neamul o să fie,
Vor fi și unii care-o să te 'ntreacă,
Dar cine-ai fost, în veci o să se știe.*

I. TH. DELAMUNTE.

ÎN AEROPLAN

I. DRAGOSLAV

Pilotului meu Căp. Popovici.

Când eram mic ascultam cu drag poveștile cu zmei, cu balauri; cu cai cu patru rânduri de aripi, cu covorul din povestea lui „Arghir“, cu feciorul împăratului florilor, căruia împăratul vânturilor îi dăruise un scrânciob cu aripi, care cum îi dă drumul din un șurub, scrânciobul se înalță cu tot ce eră în el și se tot ducea unde îi eră voia omului. Toate acestea fă-

cuseră din capul meu o lume de închipuiri și par'că mă vedeam pe sus, suit într'un leagăn năzdrăvan, din care nu zăream oamenii decât numai ca furnicile, altele deloc; casele ca niște mușuroaie, și mă ridicam sus, sus în nouri, în soare, în lună, la poarta de aur a lui Dumnezeu. Și deodată îmi năluceam, că fiind așa de sus, ce aș face de mi-ar dă cineva drumul și simțeam fără voe un fior și îmi închipuiam că pic, și vin tot peste cap, dar niciodată nu-mi lăsam mintea să-și închipuie căderea mea, că mă înfricoșam de moarte și mă scuturam, ci-mi închipuiam că din zbor mă prinde un înger. De multeori, noaptea, chiar mă visam zburând pe sus și urmărindu-mă cineva, și scăpam. Și ce plăcere nu-mi făcea zborul; par'că îmi creștea inima și-mi dă sănătate.

De multeori, tot în vis, par'că picam din înălțime. Atunci simțeam un fior rece prin mine și îmi ziceam: „Haiti, de-acum fărămă mă fac!“ Însă, spre mulțumirea mea, cădeam pe pământ fără să simt vre-un rău, de unde iar zburam, poate mai sus.

Taina asta mi se întâmplă și azi; simt plăcerea zburatului în vis, dar cu atâta doar rămăsesem până mai zilele trecute.

Dela vremea poveștilor s'au trecut ani, și închipuirea mea de copil o legam de zborul îngerilor, de zborul paserilor. Pe urmă prin aer vedeam zburând muștele, un fel de gândac de față albăstrie ce-i ziceam „calul popei“, „calul dracului“; fluturii, albinele, și altele, provăzute cu două rânduri și trei rânduri de aripi, unele. Și mă minunam cum pot zbură ele. Și omul de ce n'ar zbură?

Crescând, însă, mai mare: am putut ceti despre baloane, ce duc omul la sute de metri în sus, dar că nu te poți duce cu el unde vrei, că nu are cârmă; că se muncește să se găsească cârma lui. Și printre toate gândurile mele se amestecă și povestea lui meșterul Manole, zidarul mănăstirii „Argeșului“, că luându-i Negru-Vodă schelele, pe când se află pe coperiș, ca nu cumva să facă o altă mănăstire mai frumoasă, el și-ar fi făcut aripi de șindilă, și și-ar fi dar drumul și căzând s'a făcut o fântână ce se vede și azi și care îi poartă numele, iar ca parte religioasă, auzeam, prin

casă vorbindu-se, și pe alți bătrâni, că odată au să vie paseri cu clonțul de fier.

Astea mă îngrozeau și par'că vedeam niște paseri negre și cu clonțul de fier, că se reped asupra creștinilor și-i mănâncă și tare îmi eră frică și îmi ziceam: „Doamne, de aș muri să nu mai ajung vremurile acelea“.

Ajuns în școli mai înalte decât cea unde învășasem buchile, dădui peste mitologie și cetii de Mercur care aveă aripi la cap și la picioare, și eroi ca Icar, care își făcuse aripi de ceară, dar că, zburând până la soare, aripile i-s'au topit și el a căzut în mare.

Povești din care se vedeă înălțimea de închipuire a omului și dorul lui de a se vedeă ca paserele zburătoare. Ba odată, în orașul unde m'am născut eu, eră un fecior de boer „Varlam“ care eră un om foarte citit, un fel de anarchist al gândirei, care din pricina felului de a fi, lumea îl socotea de nebun. Într'o zi, a construit un balon mic de lungimea unei havane, provăzut cu o cârmă, și zicea că el a găsit cârma balonului. Toată lumea a răs, și zicea că a înnebunit deabinelea. A ținut și o conferință, dar n'au mers decât doi băieți de gimnaziu să-l asculte, căci nimeni nu credeă că are să se descopere vreodată și minunea asta. Și au trecut ani; lumea, se înțelege, a înaintat să bea, să mănânce, fără să gândească că cele spuse de omul acela, sunt o problemă, care chinue spiritul omenesc, și care nu-i lăsă pe unii să doarmă și că în depărtatele țări, să așteaptă ca o mântuire descoperirea cârmei balonului, iar că unii oameni muncesc și la altă nădrăvănie, cum ar putea să aducă la îndeplinire basmul, să te sui în o căruță, de ici, sau într'un scrânciob cu aripi și, cârmuind un șurup, dihania să-și iee vânt și să zboare cine știe unde. Eu nicio dată, nu mi-am închipuit, că după descoperirea tracțiunii cu aburi, ca: vapoare, drum de fier, cum și a automobilului, nu are să ajungă și vremea ca omul să zboare.

Acum vreo cinci ani am avut un vis: Mi se părea că mă aflu într'o casă, și deodată aud niște glasuri de femei:

„Uite un înger!“

Când mă uit, spre uimirea și dragostea și căldura sufletească ce o am de copil pentru lucrurile astea pline de așa înaltă poezie, văd un om cu aripi venind de sus dinspre răsărit: lin, întinzând când o mână, când alta înainte, și a venit, a făcut un înconjur ca un aeroplan, deasupra casei unde stam, și s'a oprit deasupra unui stâlp de telegraf și pășea în văzduh ca un cocor. Și l'am văzut bine: eră îmbrăcat numai în haine de argint și încins cu eșafă de argint. Și eră alb ca zorile zilei.

De atunci îs atâța ani, și visul meu fusese așa de întipăritor, că nu mi-a perit nici azi din minte, dar nu știam ce rost o fi având, întrucât nu mă gândisem demult la înger. Și iată, nu peste mult aud, că

s'a și descoperit cârma balonului, aceea de care răsaseră târgoveții mei, și că unul Latham a făcut o mașină de zburat, un aeroplan, și pe urmă unul Bleriot și altul Fahrman, și că chiar zboară la zeci și sute de metri în sus, dar că lucrează înainte la perfecția aeroplanului. Comedios lucru îmi părea. Ba se auzea că dela noi, unul Brumărescu, a făcut un aeroplan. Apoi am auzit că vine chiar Bleriot să zboare la noi. A fost o minune, o sărbătoare națională, când a sosit franțuzul ăsta cu mașina lui. Lumea alergă ca nebună să-și ia locuri la Velodromul dela Băneasa. Și au rămas zăpăciți și lumea și familia Regală: în adevăr a zburat! Visul urmărit de ani, s'a văzut și de noi. Și de acolo au prins imbold și românii noștri, și au întocmit „liga aeriană“ și bogătașii și săracii între cari și ahtiatul și bunul român Bibescu, au dat bani și au cumpărat aeroplan și de acolo, și statul și lumea a contribuit la cumpărarea de aeroplan, pentru apărarea țării. Și a venit și *Vlaicu*, și pe urmă Coandă cu mașinile lor minunate, cari au stors lacrimi de admirație. Iar bravii noștri ofițeri: ca Popovici, Protopopescu, Capșa, Zorileanu și alții, s'au grăbit cu riscul vieții să se înscrie ca piloți aerieni. Și atunci, când am văzut cel dintâi aeroplan deasupra capitalei, mergând lin ca o pasere uriașă, fără voie mi-am adus aminte de visul cu îngerul, căci ca și îngerul acela plutea. Și m'am gândit și la paserile cu clonțul de fier, că iată după prorocirea bătrânilor ca: plugu fără boi, carul de foc, s'a împlinit și prorocirea asta: paseri cu clonțul de fier sau mașinele de zburat. Iar auzind că zboară și altă lume în astfel de mașină, mă minunam cum nu li-e frică. Dacă se rupe ceva și pică deacolo? Dar cu cât trecea vremea și ispita se ținea de mine: aș fi vrut să știu ce simți zburând? Până când într'o zi îmi spune un prieten: „Vrei să zbori?“ — Vreau, îi răspund, dar cu îndoială. — „Când îi vrea, să-mi spui“. — Dar de câteori vream să-i spun, mă apucă fiorul Până într'o zi: „Dar pentru ce atâta frică?“ — Și mă mai întrebă prietenul: — Mergi? că vine și dșoara Florica Florescu dela Teatrul Gregoriu, dl și dna Bârsan dela Teatrul Național, Iancovescu și alții. Eră o zi senină, și spre sară, vreme de sfârșit de vară și cu un vânt plin de vreme târzie.

Și i-am spus: „Hai, că merg!“ Și iată-mă înaintea unei dihanii cu patru roate, două mari napoi și două mici înainte, în adevăr un fel de calul dracului cu două ramuri de aripi suprapuse, cu botul unde e helicea turtit ca al gânganiei celeia, dar de fier, și cu o coadă de lemn de chipul cozei unei paseri și pe care eră scris: „Bristol“. Eră biplanul „Coandă“.

Zeci de țărani, parte veniți spre a-și scoate caii dela rechiziție, parte opriți în drumul lor, cum și soldați și copii, stăteau de minune să vadă gângania uriașă zburând.

Toată lumea acuma știe, că mașina de drum de fier, ca și vaporul, se poartă cu tot felul de mecanisme

puse în mișcare prin foc și aburi, și cred că poate nu s'a minunat omul atâta, cum s'o fi minunat de asta. Pilotul, un brav ofițer și care poartă multă dragoste de meseria asta, îmi pune în cap un capișon și la ochi niște ochelari de automobilist, și îmi spuse să mă sui încet, să nu calc decât pe anumite locuri și sârme. Și mă băgai în o cutie provăzută cu un scaun, iar la spatele mele, la cârmă, se așeză pilotul. Un soldat, care-i cunoștea meșteșugul, la comanda de „pune“ și „scoate“, învârti ca de un șurub helicea și îi dădu drumul. Deodată dihania a înaintat o bucată pe pamânt ca un automobil, și deodată m'am simțit că plutesc, iar când privii în jos, mi s'a părut casele, pomii, oamenii și dobitoacele și căruțele, ca niște jucării de plumb și lemn ce le fac părinții dar copiilor lor la sărbători. Iar de ce pluteam, de ce din când în când, simțeam niște svâcniri în sus a aparatului; se înalță, până mi se părură lanurile, casele și pomii ca scrise pe hartă. Mă uitam în jos și mi se părea că visez, dar aveam o mulțumire mare, o bucurie de copil, și fără să mă gândesc câtuș de puțin la primejdie, fără să-mi fie frică. Iar pământul mi se părea aproape ca și cum aș fi fost în podul unei case. Vântul însă eră la largul lui; mă isbea cu pletele lui necunoscute peste obraji, ochi, gata să-mi svârle ochelarii, și-mi trimitea aerul în nas, în gură, îmi umplea plămâni, sufletul de sănătate și sburdălnicie. Dar deodată, făcu un ocol și văzui Bucureștiul ca din vârful unui munte: părea că s'niște pietre de domino pe o masă verde și simțirăm că ne coborâm și lucrurile încep să se vadă mai mari, fără însă, să simt altceva, decât părerea de rău că nu zbor mai mult, și decât aceeași întipărire pe care o avusesem de atâteaori în vis, când mi se părea că pic de sus, până când paserea făcu o pantă oblică și se lăsă cu aceeași ușurință și cu iuțea unui cocostârc, cu osebite că atingând pământul, făcu un ocol și se oprî pe locul de pe care plecasem. Fericit, dar cu ochii lăcrămând de vânt, m'am dat jos. După mine cu aceeași bucurie au zburat și alte persoane.

Când să plec, se înseră; soarele să lăsase galben, trudit, după forturi și noaptea din ce în ce își țesea pânza de borangic negru. Iar unul din oamenii de țară care fuseseră de față, se apropie de mine și-mi grăi:

„Domnule, nu m'aș sui într'aceea, măcar să-mi dai lumea de pe lume.

— Ce crezil, grăi altul, ăștia care zboară trebuie să aibă spiriduș.

— O fi având, le spun eu, e spiridușul curajului și al îndrăznelei. Însă toate paserile astea, aduc în timp de războiu, și foloase mari. Bunăoară vrei să ocupi o cetate, un oraș, să treci niște munți, unul de iștia cu o mașină, poate ști dela o înălțime oarecare, unde sunt oștile dușmane, la cât ar putea să fie numărul lor, dacă orașul e întărit ori ba. Și

atunci îți iei măsurile trebuitoare cum să ataci și pe unde; cu câtă oaste și cu ce mijloace“.

Oamenii la astea au tăcut gânditori, și au apucat altă vorbă, despre caii lor, și ne-am despărțit.

Iar eu, care mai păstrez întipărirea frumoasă și totodată înalțătoare a acestui zbor, ca un scriitor nu am lăsat nescrisă și comedia asta, iar când voi face un zbor mai mare, cred că atuncea vă voi spune mai multe din amintirea lui.

Muncitorul

La răsărit, în fundul zării, mijește-o giană de lumină...

Aripa nopții obosită prin văi se strânge 'nfiorată:

Tăcere-adâncă... Dar, cu 'ncetul, lăsând sălaşu-i de hodină,

Se redeșteaptă zvonul vieții la lupta vieții necurmată.

Pe-acelaș drum, unde-și purtase și tatăl viața lui trudită,

Cu sufletul bătut de-obidă, pe-ogor sosește muncitorul.

Plecat, cu brațele 'ncordate, își sapă brazda 'ntelenită,

Din sânul căreia așteaptă de ani să-i rîdă viitorul.

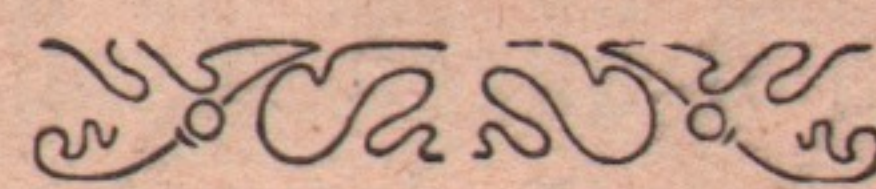
Căzut pe gânduri, sapă 'ntr'una... Și, cum pe boltă, sfântul
[soare

Podoaba pletelor bogate acum pe fire-și răspândește,

Ca o răsplată, îi trimite, din slava lui strălucitoare,

O rază, care, surâzându-i, cu aur sapa-i poleiește!

A. MÂNDRU. — C.

RĂVAȘUL DE DRAGOSTE

TRISTAN BERNARD

Ce păcate, în plină vacanță, sub un cer de o seninătate absolută, în fața mării abea încreștită de valuri, ce păcate pentru tânărul Adolphe de a fi chinuit de ceva, fără ca el însuș să-și dea bine seamă de ce.

Se gândește el oare la boala sorioarei lui, care n-a putut părăsi Parisul, unde încă nu s'a vindecat de o bronchită? Nu, căci gândul acesta a statornicit eri toată ziua întrinsul, încât acum s'a obișnuit cu el.

Se gândește el la banii pe cari îi datorește? Nu, căci sfârșitul lunii e încă departe.

La calul său care șchiopătează? Nu, căci dacă șchiopătează, n-are nevoie să-l călărească, alegându-se astfel cu o plăcută dispensă de a umbla câteva zile călare.

Atunci să vede că e mahnit de faptul că, dimineața la sculare, și-a adus aminte că e marți, ziua când trebuie să scrie dragei lui.

Dna Chernuzon se află cu soțul ei la poalele Pirineilor. Ea și Adolphe, nu-și scriau decât la câte trei zile, ca să nu fie nevoiți să se prezinte prea des la

post restant. În ajun, Adolphe primise o scrisoare de opt pagini cari păreau cât șaisprezece, căci dna Chérnuzon avea obiceiul să scrie mai întâi pe toate filele, apoi de-acurmezișul paginilor deja scrise, ceea ce făcea lectura lor foarte penibilă pentru un cetitor conștiencios. Adolphe luase deprinderea de a nu răspunde decât pe patru pagini, dar paginile acestea trebuiau umplute.

De preferință, scria în Casino, unde găsea hârtie cu firmă, pe care se vedeă o plajă plină de copii și de femei drăguțe, în fața unui hotel mult mai vast decât în natură, și împodobit cu steaguri. Vigneta aceasta, foarte artistică, ocupă o bună jumătate din pagina întâi.

După dejun, el se duse așa dar la Casino, pe ulițele strimte ale micului oraș normand. Mergea încetșor, pentruca drumul să-i pară mai puțin scurt. Un câne care răcăia pământul, îl interesă. Îi fu milă de o copilă care plângea; căci îi da privilegiile de a manifesta sentimente frumoase, când aceste sentimente erau facultative.

Se oprî un timp îndelungat în fața unei cărnățării, ca să privească salamul, friptura de vișel, pasteta de ficat, și se îndepărta numai când cărnățarul eși pe prag cu un zimbet primitor. La câțiva pași încolo, inspiră speranțe tot așa de zadarnice unui foarte bătrân negustor de jucării, și în fața unei alte prăvălii insuflă aceleași himere în sufletul până atunci resemnat al unei dame chioare, care vindea șapci de pânză albă pentru plajă.

Ajuns la Casino, se instalează pe terasă în fața unei mări leneșe, căreia îi auzea răsuflarea liniștită și regulată. Ceru o înghețată de cafea și cele de nevoie pentru scris. I se aduse tot ce avea trebuință.

Aștepta înghețata, ca s'o soarbă mai înainte de a-și începe scrisoarea.

Dar o înghețată, chiar și în tărăgănatele casinuri unde chelnerii abea se mișcă, tot sfârșește prin a fi servită. Și când o ai dinainte, ești silit s-o mănânci, ca să nu se topească. Și ori cât de puțin ai lua într'o sorbitură, și ori cât de lungi ar fi restimpurile între sorbiri, tot sfârșești prin a o consuma. Așa că Adolphe se văzu constrâns să ia peana între degete, să deschidă mapa și să scrie sub hotelul împodobit cu steaguri: „Prea dulce și scumpă mitifico“.

Și pe urmă?

Să-i spue că e în stăpânirea scrisoarei ei:

„Am primit buna ta scrisoare, prea scumpa mea“.

Repetițiile acestea fac un efect nimerit.

„Am cefit-o și recitit-o, am sărutat-o de zece, de o sută, de o miie de ori“.

Ar fi putut spune pur și simplu „de o miie de ori“; dar progresiunea eră utilă, și mai elocventă de altfel.

Acum nu mai avea nimic de zis relativ la scrisoarea primită. Mai avea două linii până în josul pa-

ginei. Le umplu cu vreo câteva vehemente: „Te ador!“, răslețite prin puncte de suspensiune.

Înainte de a întoarce fila, căută o hârtie sugătoare. Nu găsi hârtie sugătoare. Ceru chelnerului.

Un mic repaus.

După ce întoarse și cefi pagina cu îngrijire, se găsi în fața unei întinderi considerabile de hârtie albă. Vederea aceasta îi făcù rău, și se răsturnă pe spe-teaza scaunului.

Ce să mai scrie?

Cum își petrecea timpul?

N'avea de povestit decât o plimbare în trăsura.

„Eri, am fost cu trăsura până la Baquerville. Localitatea aceasta e foarte drăguță, și departe, cam de vreo opt kilometri, și cinci sute de metri. Plimbarea a fost cam mohorâtă. Hotărât lucru, nu pot să petrec fără tine“.

Nu mai avea nimic de spus asupra felului cum își cheltuia vremea. Dar ea, cum petrece?

„Dar tu, drăguța mea, ce mai faci? Petreci bine? Ah! orice mi-ai spune, sunt sigur că te amusezi departe de mine! Și lucrul ista mă întristează și mă face să fiu răutăcios“.

Puse astfel mâna pe o mică scenă de gelozie, pe muștrări cari, scrise cu o peană repede și voioasă, îl duseră până în josul paginei 2.

Ca să înceapă pagina 3, iar îi veni greu. Și privind la ce scrisese, îi părù că lăsase rândurile prea dese, cu toate că de fapt erau destul de îndepărtate una de alta.

Căută câteva reflecții suplimentare asupra temei geloziei. „Vezi tu, ideia că ai putea iubi pe un altul, mă înnebunește absolut...“ Din nefericire chelnerul, întrebându-l dacă mai are nevoie de carafa cu apă înghețată, îl făcù să piardă șirul acestei dezvoltări.

Depuse peana pe masă și începù să privească marea. Dar marea are altceva de făcut decât să insuflă idei oamenilor cari scriu scrisori. Ea e îndeajuns ocupată de ea însaș și de orele ei de flux și de reflux.

— La urma urmei, gândi Adolphe, n'am nimic de făcut până la cinci. Mă opresc aci. Din când în când voi adăoga, fără a mai obosi, câte-o mică frază, și astfel voi reuși să umplu cele pagini pe nesimțite.

În momentul acela Charles Tony, apărù la intrarea casinului cu magnifica sa șapcă de automobilist pe cap, pe care o puneă ca să joace biliard.

Adolphe și Charles jucau biliard în fiecare zi. Fiecare dintre ei credea că e mai tare decât celalalt. Rivalitatea aceasta îi pasionă, mult mai mult decât jocul de biliard în sine, pe cari nu-l iubeau.

Adolphe văzând că sosește camaradul său de plajă, regretă amar de a nu-și fi terminat răvașul. Tony se așeză la masa sa.

— Ai de scris?

— Da, spune Adolphe. Dar am vreme. Scrisorile nu se ridică decât la ceasurile cinci.

— Sfârșește-ți scrisoarea, zise Tony, ca să jucăm o partidă.

Într'adevăr, mai bine ar face să-și finească scrisoarea, spre a fi liber de orice preocupare în timpul jocului.

Adolphe se aplecă, cu desperare, de-asupra hârtiei, ca un școlar silitor. Dar nu mai găseă nimic de scris. Nu se mai gândea decât la biliard la care, în ajun, îl bătuse pe Tony cu douăsprezece puncte. Astăzi îl va bate cu douăzeci de puncte... Dar cum încă nu se apucase de scris, Tony se crezù autorizat să-i vorbească.

— Ai cetit despre accidentul care a avut loc azi dimineață pe coasta dela Sourdeval?... Barca aceea de excursioniști care s'a răsturnat... Tânărul acela de douezeci și doi de ani, al cărui corp n'a fost regăsit încă?

— Nu, răspuse Adolphe, n'am știut nimic...

Și începù să scrie cu delicii:

„Inchipuește-ți, scumpa mea iubită, că toată localitatea e întristată de un accident îngrozitor. La Sourdeval, nu departe de aci, o barcă de vilegiaturiști s'a răsturnat azi dimineață. Un tânăr n'a putut fi regăsit. Nu-i așa că e grozav, prea iubita mea? Un tânăr de douezeci și doi de ani! Numai decât m'am gândit la excursiile pe cari le faci prin munți. Nu-ți riscă viața, adorata mea. Ce aş deveni eu fără tine?...“

Considerațiuni asupra morții îl duseră până în josul paginei a patra, și fu silit să scrie pe margine sărutările lui, sărutări nebune, sărutări duioase, ca și cum inima i s'ar fi revărsat pe hârtie.

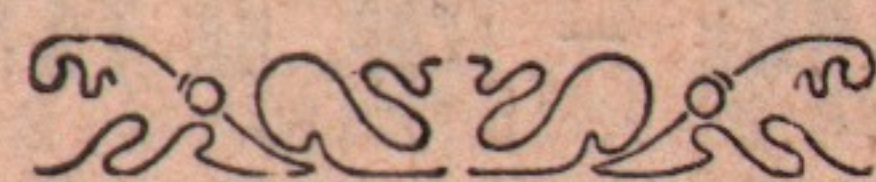
„LA GURA SOBEI“.

— Schițele maestrului Vlahuță. —

Am sfârșit de cetit cel mai nou volum scos de marele elev al lui Eminescu, Al. Vlahuță, care nu știu când scrie mai multă *poezie*, atunci când își toarnă clarele idei în versuri neescepționabile, sau în proză așa de luminoasă, încât îți pare că cetești cea mai strălucită *poezie*! Cine nu-și aduce aminte de „România pitorească“, unde fiecare pagină de proză a lui Vlahuță e ca un tablou lucrat de un maestru neîntrecut. Par'că vezi naintea ta nu pagini scrise, ci tot mișcări vii, de ape, de oameni, de popoare, le auzi graiul, vezi înviind armatele și dând ciocniri repezi, scurte, și dispărând iarăși... Toată cartea e o *poezie* din cele mai captivante.

Pe același Vlahuță, clar, viu, ce te leagă dela cel dintâi șir al nuvelei ori schiței sale, și te duce fărmeceat, fără să te mai poți desface de el, — ca bucățica de fer atrasă de magnetul tare, — îl aflăm și în volumul cel mai nou „La gura sobei...“ Are aci 30 de bucăți: nuvele, schițe, impresii de călătorii, fotografii de oameni marcanți. — După cetirea fiecăreia simți o dulce plăcere în suflet, și nu știi ce să admiri mai mult, pe cei descriși în piesă, ori pe descrietorul lor.

Casă inteligentă și bibliotecă românească, nu se poate lipsi de această măiastră carte. Costă cor. 250 și 20 fil. porto. Să poate avea dela „Librăria Națională S. Bornemisa“ din Orăștie (Szászváros).

Anecdote istorice.

Goethe se chircilește din greșeală

Genialul maestru îmbătrânise și una din slăbiciunile sale eră, se i se serbeze frumos ziua nașterii sale.

În ziua de 27 August din anul 1825, secretarul poetului, întră des de dimineață la el, ca să primească niscaiva porunci pentru serbarea aniversării ce se pregătea.

Goethe se plimbă întunecat la față, supărat se vede, prin odaia mare din fund, rândul de jos al locuinții sale din Weimar, cu mâinile încrucișate la spate ca de obicei și în gherocul lung, ajuns istoric. Nici nu răspuse la salutul secreterului, care rămase la ușe uluit, și cu atât mai uluit când văzù la fiecare fereastră câte o sticlă de vin și lângă fiecare sticlă câte un pahar, iar maestrul de câte ori ajungea la una din ferestre, umplea un păhărel și-l dădea pe gât.

Secretarul se încercase de mai multe rânduri se vorbească, dar bătrânul poet se învălu într'o tăcere olimpiană. Deodată o porni însă deadreptul la bietul secretar, se oprì naintea nasului lui și privindu-l în albul ochilor se răstì la el:

— Te miri că ce fac eu aci, dragul meu? Să nu te miri de nimic, căci și d-ta ești ca ceilalți, ca și propriile mele rude! Scurt — sunteți cu toții — o bandă de lingăi!

„M'ați tot tămâiat de mi s'a scârbit! Dar când e vorba să vorbească *inima*, nu se vede nimeni! Însă un moment de nechibzuire vă tradează și eu văz prin mască și descopăr toate prefăcătoriile acelea. Nu mai stă să vorbești, dragul meu; aci sunt fapte! Și fiindcă nimeni în toată Germania, nici macar cei din casa mea, nu se gândesc la ziua nașterii mele și nu beau în sănătatea mea, beau eu singur și-mi fac chief.

— Ziua nașterii Excelenții voastre!, gângăvi secretarul. Doamne, dar toată lumea se gândește la aceasta, de luni de zile s'au făcut cele mai mari pregătiri pentru sărbarea aceasta. Care-i acela, ca să nu se gândească la ziua de douăzeci și opt August! Dar, Excelență, ziua aceea e... *mâne!*

Acum rămase Goethe uluit. Și, dus pe gânduri, rămase minute cu ochii holbați la secretarul său; apoi zise ca pentru sine, plesnind din degete cu necaz:

— Bine zici, azi e în douăzeci și șapte! A, ar fi fost prost lucru dacă, dintr'o zăpăceală, mă chircileam așa fără rost! Ei, vezi... omul cât trăește, tot învață!

CRIMA LUI SYLVESTRE BONNARD

Roman de ANATOLE FRANCE — Trad. de VASILE STOICA

— 6 —

Monte-Allegro, 30 Noembrie 1859.

Pe drumul dela Sciacca la Girgenti poposirăm — eu, conducătorii mei și catării lor — la un han din sătulețul Monte-Allegro, ai cărui locuitori zgriburesc la soare mistuiți de *mal'aria*. Dar sunt Greci încă și veselie lor rezistă la toate. Unii se adunără cu o curiozitate zimbitoare în jurul hanului. O poveste, dacă le-aș fi știut povesti vreuna, i-ar fi făcut să-și uite de toate năcazurile vieții. Erau inteligenți la înfățișare, iar femeile, ce-i drept vestejite și uscate, își purtau cu mare grație surtucurile lor negre.

Vedeam înaintea mea o mulțime de ruine roase de vântul mării, pe cari nici ierburi nu mai creșteau. O tristeță posomorâtă plutește deasupra acestui pământ sterp, al cărui sân crepat de căldură abia poate hrăni câteva mimose desfrunzite, câțiva cactuși și niște palmieri pitici. La câțiva pași de mine, de-alungul unei râpe, străluceă pietrișul ca o dără de oseminte. Călăuza mă lămurî, că-i părau.

Eram de cincisprezece zile în Sicilia. Ajuns în golful de Palermo, care se deschide între cele două masse sterpe și puternice ale munților Pellegrino și Catalano și care pătrunde dealungul șesului Conca d'oro, plin de mirți și portocali, mă cuprinse atâta admirație încât mă hotărâi să cercetez inzula aceasta așa de vrednică prin amintirile sale, și așa de frumoasă prin liniile minunatelor sale coline. Pelerin bătrân, albit în barbarul acela de apus, îndrăznii, să mă aventurez și eu pe pământul acesta clasic, și tocmindu-mi o călăuză o pornii dela Palermo la Trapani, dela Trapani la Selinonte, dela Selinonte la Sciacca, pe care o părăsii azi dimineață, ca să mă duc la Girgenti, unde o să aflu manuscrisul lui Jean Toutmoillé. Frumsețile, pe cari le-am văzut așa mi-s de vii în suflet, încât îmi pare zadarnică osteneala de a le mai descrie. De ce să-mi pângăresc călătoria strângând la însemnări? Iubiții, cari într'adevăr se iubesc, niciodată nu-și descriu fericirea.

Cufundat în melancolia prezentului și în poezia trecutului, cu sufletul pătruns de icoane luminoase, cu ochii plini de linii armonioase și clare, tocmai gustam din roua unui vin grosior și înfocat, când văzui intrând în odaie o femeie tânără, cu pălărie de paie în cap și îmbrăcată într'o rochie de mătase crudă. Părul îi eră întunecat, ochii negri și scânteietori. După umblet, părea pariziană. Se așeză la o masă. Crășmarul aduse îndată un pahar de apă proaspătă și un buchet de flori și le așeză înaintea ei. Mă ridicasem de pe scaun, de cum intrase. Din discreție mă îndepărtai nițel de masă, și mă prefăcui, că mă uit la icoanele de

pe pereți. Și observai foarte bine, că făcui o mișcare de surprisă, văzându-mi spatele.. Mă apropiai de fereastră și începui să privesc la căruțele vopsite, cari treceau dealungul drumului tivit de cactuși și smochini de Berberia.

În vreme ce ea-și astâmpără setea cu un pahar de apă rece, eu priviam cerul. E o plăcere nespūsă aici în Sicilia de a bea apă proaspătă și de a respira aerul luminos. Îngânam în gându-mi versul poetului atenian:

„O, sfântă lumină, tu ochiul zilei de aur!“

În vremea aceasta doamna mă privi cu o curiozitate deosebită, și, cu toate că eu nu mă înfrânasem de a o privi mai mult decât se cuvine, neîncetat îi simțiam asupra mea privirea. Cum se vede, am darul de a găci privirile, cari mă ajung, fără să-mi întâlnească pe ale mele. Mulți cred că au această însușire misterioasă; într'adevăr însă nu-i nici un fel de mister într'ansa; totdeauna ne încunoștințează ceva, însă ceva așa de ușor încât ne scapă din vedere. Frumosele ochi ai doamnei acesteia, poate-i vedeam oglindiți în geamuri.

Când mă întorsei spre dânsa, privirile ni se întâlniră.

O găină neagră începui să scormone prin odaie, cum nu prea eră măturată.

— Vrei pâne, strigoito? o întrebă tânăra femeie, aruncându-i niște fărâme, cari rămasară pe masă.

Recunoscui îndată glasul, pe care-l auzisem la Santa Lucia, noaptea.

— Iertați-mă, doamnă, zisei îndată. Cu toate că nu mă cunonșteți trebuie să-mi împlinesc o datorință, mulțumindu-vă pentru compătimirea ce v'a inspirat-o un bătrân din aceeaș țară ca și dumniavoastră, rătăcind noaptea târziu pe ulițele Neapoliului.

— Ah, mă recunoașteți domnule, răspunse ea, și eu vă recunosc.

— De pe spinare, doamnă?

— Ah, ați auzit când am zis cătră bărbatul meu, că aveți spinare bună! V'a supărat cumva? Aș fi nemângăiată, dacă v'aș fi jiguit.

— Dimpotrivă, doamnă, m'a măgulit chiar. Observarea dvoastră îmi pare, cel puțin în principiu, justă și adâncă. Fisionomia nu constă numai din trăsăturile feței. Sunt mâni pline de spirit, și mâni lipsite de orice fantasmă. Sunt genunchi fățarnici, coate egoiste, umeri obraznici și spinări pline de bunătate.

— Așa-i, zise ea. Dar eu vă recunosc și după față. Trebuie că ne-am întâlnit noi și mai înainte, prin Italia, sau aiurea, mai știu eu unde. Noi, prințul și eu, călătorim foarte mult.

— Nu cred să fi avut vreodată fericirea, să fiu întâlnit, doamnă, îi răspunsei eu. Sunt un bătrân singuratic. Întreagă viața mi-am petrecut-o cu cărțile; n'am făcut călătorii deloc. Se vede și din zăpăceala aceea, când v'a fost milă de mine. Îmi pare rău că am dus o viață așa de închisă și tedentară. Nu-i

vorbă, înveți câte ceva din cărți, dar mult mai mult poți învăța, când umbli și vezi lume largă.

— Sunteți parizian?

— Da, doamnă. Locuiesc de patruzeci de ani în aceeaș casă, și nu ies pe-afară deloc. E așezată ce-i drept, pe malul Senei, în cel mai frumos și cel mai minunat loc din lume. Văd din fereastră Tuileriile Luvrul, Pont-Neuf-ul, turnurile dela Notre-Dame, turnulețele palatului de justiție și vârful clopotniței dela Sainte-Chapelle. Și pietrele acestea toate îmi vorbesc, îmi povestesc minunata istorie a neamului francez.

La cuvintele acestea dânsa părea uimită.

— Locuința dumneavoastră e pe cheiu? mă întrebă cu vioiciune.

— Pe cheiul „Malaquais“, răspunsei eu, etajul al treilea, în casa negustorului de gravuri. Numele mi-e Sylvestre Bonnard. Nu preă e cunoscut, dar e numele unui membru al Institutului și mi-e de-ajuns, dacă nu mi-l uită prietinii.

Ea mă privi cu o nemai pomenită expresie de interes, de surpriză, de melancolie, de înduioșare; nu puteam înțelege, cum de au stârnit cuvintele mele simple niște emoții așa de diverse și vioaie în sufletul acestei necunoscute.

Așteptam să mă lămuriască, în odaie însă intra un colos tăcut, duios și trist.

— Bărbatul meu, îmi zise ea, prințul Trepof.

Și arătându-mă pe mine:

— Domnul Sylvestre Bonnard, membru al Institutului francez.

Prințul salută din umerii săi înalți, largi și posomorâți.

— Dragă, zise apoi, îmi pare foarte rău, că te zmulg dela conversația cu domnul Sylvestre Bonnard. Trăsura însă-i gata, trebuie să ajungem la Mello până nu înoptează încă.

Tânăra femeie se ridică, luă trandafirii, pe care i-adusese crâșmarul și ieși din han. Eu o urmaș, iar prințul începuse să supravegheze înhămarea catârilor și să încerce trăinicia chingilor și a hamurilor. Ne oprirăm sub un umbrar de viță de viie.

— Ne ducem la Mello, îmi zise ea zimbând, un sat grozav, la șase leghe de Girgenti. Dar pentru ce ne ducem? nu ți-ar veni în minte niciodată. Nici nu vă bateți capul. Ne ducem să căutăm o cutie de chibrite. Dimitrie colecționează cutiile de chibrite... cutioarele acestea de carton, împodobite cu chipuri. Am strâns până acuma cinci mii două sute patrusprezece tipuri deosebite. Unele au fost un adevărat chin până le-am găsit. Acum am aflat că la Neapol s'au fabricat odată niște cutii cu portretele lui Mazzini și Garibaldi și că poliția le-a confiscat, iar pe fabricant la vârat în temniță. Am căutat și-am întrebat în toate părțile; în sfârșit aflăram una la un țaran, care ne-o vându cu o sută de lire, și ne denunță poliției. Zbirii ne supuseră bagajele unei cercetări amănunțite. Cutia n'o găsiră,

dar îmi luară cu ei giuvaericele. Mă cuprinse atunci și pe mine plăcerea, de a colecționa. La vară o să ne ducem în Svedia, ca să ne împlinim seriile.

Mă cuprinse (s'o spun?) un fel de milă pentru colecționarii aceștia îndărătnici. Fără îndoială, mai bine mi-ar fi plăcut să văd pe domnul și doamna Trepof stângând prin Sicilia marmore antice, vase pictate sau medalii. Mi-ar fi plăcut să-i văd ocupându-se de ruinele dela Agrigentum și de tradițiile poetice despre Eryx... Dar în sfârșit și ei colecționau, făceau deci și ei parte din breaslă, puteam eu oare râde de ei, fără să râd nițel de mine însumi.

— Acum ști, adause apoi, de ce călătorim noi prin țara asta groaznică.

La lovitura asta îmi încetă toată simpatia, mă cuprinse un fel de indignare.

— Nu-i groaznică țara asta, doamnă, îi răspunsei. Pamântul acesta e pământ glorios. Frumseța e un lucru așa de mare și așa de măreț, încât nici veacuri de barbarie n'o pot nimici într'atâta, ca să nu mai rămână urme vrednice de adorare. Asupra colinelor acestora sterpe plutește încă maiestatea anticei Ceres, iar de pe munții pleșuvi și din izvoarele secate îmi cântă încă în urechi glasul Musei grecești, care făcea să răsune de accentele sale divine Aretusa și Menal-ul. Da, doamnă, când globul nostru nelocuit, cum e luna astăzi, își va prăbuși în nemărginire cadavrul său sarbăd, pământul care poartă ruinele Selinuntului își va păstra și în moartea universală semnele frumuseții; atunci, cel puțin, nu vor mai fi guri ușurate, cari să ia în deșert aceste măreții solitare.

Abia rostisem cuvintele aceste, și și simții că am făcut o neghiobie. „Bonnard, îmi zisei, un bătrân, care și-a mistuit vieața cu cărțile, ca tine, nu știe grăi cu femeile“. Din fericire pentru mine, doamna Trepof tot așa de bine mi-a înțeles vorbele, ca și când i le-aș fi spus pe grecește.

— Dimitrie se plictisește, îmi zise dânsa cu blândețe, și eu deasemenea mă plictisesc. Avem ce-i drept cutiile de chibrite. Dar dela o vreme se satură omul și de ele. Mai demult aveam năcazuri și nu mă plictisiam; năcazurile-s mare distracție.

— Doamnă, zisei înduioșat de miseria morală a acestei persoane frumoase, mă doare că n'aveți copii. Dacă a-ți aveă unul, îndată vi s'ar lămuri scopul vieții, iar gândurile v'ar fi mai grave și mai mângăioase.

— Am unul, îmi răspunse ea. E mare Georges al meu, un adevărat bărbat: e de unsprezece ani. Mi-e tot așa de drag, ca și când eră mic; dar nu mai e acelaș lucru.

Îmi întinse un trandafir din mănunchiul ce-l ținea în mână, zimbi și-mi zise urcându-se în trăsură.

— Nu vă puteți închipui, domnule Bonnard, ce bucurie simt, că v'am văzut. Cred, că o să ne întâlnim în Girgenti.

— urmează —

Trei cărți literare noi.

1. *Gheorghe Stoica*: „ALTE VREMURI”. Prețul 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „Biblioteca scriitorilor dela noi”, ce apare sub auspiciile Asociațiunii, se zugrăvesc înduioșătoare scene într-o limbă frumoasă și curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deopotrivă de interesant dela început până la sfârșit.

2. *Stefan Lázár* — *Al. Ciura*: „FLOAREA BETULIEI”. Prețul cor. 1.80. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind sfâșietoarea tragedie a femutului Holofern, care pornește să cucerească lumea. Nimeni nu i se poate opune, căci brațul lui dărâmă tot, numai frumoasa și fermecătoarea ovreică: Iudita — Floarea Betuliei — îl supune cu dragostea sa, ca apoi să-i taie capul și să-și scape neamul de peire.

3. *Horia P. Petrescu*: „VĂDUVIOARA”. Prețul 1 cor. E la noi în Ardeal întâia colecție de monoloage pe cari diletanții le pot predă cu succes și spre mulțumirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și autorul a umplut cu acest volum de monoloage un mare gol în literatura noastră dramatică.

*

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „Librăriei S. Bornemisa” din Orăștie și se pot procura pentru suma de K. 4.80.

Colecțiile „Cosinzenii”

de pe anul I. și II. se pot comanda dela administrația revistei pentru :: suma de cor. 15.— ::

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă amândouă colecțiile pentru suma de 13 coroane.

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa” în Orăștie. —

	Cor. fil.
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2.—
Ion Agârbiceanu: Schife și povestiri	2.—
Al. Ciura: Amintiri	1.60
I. Dragoslav: Volintirii	1.80
L. Rebreanu: Frământări	1.50
V. Eftimiu: Poemele singurătății	2.—
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1.80
St. Lázár: Floarea Betuliei, roman	1.80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1.60
A. Hamat: Noua lege militară	2.—
E. Borcia: Versuri flusturate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage	1.—
O. Goga: Din umbra zidurilor, poezii	2.—
I. Slavici: Mara, roman	2.—
G. Flaubert: Salambo, roman trad. de L. Dauș	2.—
Virgiliu: Eneida, trad. de Pandelea	2.50
D. Pătrășcanu, Timotheiu Mucenicul	2.—
N. Zaharia: Ce este fericirea	1.—
N. Zaharia: Amorul	1.—
Rădulescu-Codin: Făt-Frumos, povești	—30
I. Claretie: Drapelul, povestire trad. de Z. Bărbulescu	—30
I. Agârbiceanu: Datoria, nuvele și schife	—30
I. Rășcanu: Poveștile lui Perrault	—30
Carmen Sylva: Poveștile unei Regine	—30
V. Conta: Încercări de metafizică	—60
M. Maeterlinck: Sora Beatrice Miracol, 3 acte tr. Minulescu	—30
D. Stern: Bulgaria sângerândă	—60
Honore de Balzac: O afacere întunecoasă	—40
R. Bringer: Spionii lui Napoleon	—80
Wells G. H.: Primii oameni în Lună	—80
Eftimiu V.: În temnițele Stambulului	—40
Onoto Vafana: Priveghitoarea Japoneză	—40
Memoriile lui Napoleon	—80
Anghel C.: Răscoalele din 1907	—80
Domnia și detronarea lui Cuza-Vodă	—80
Eroii Unirii: Jertfa lui C. Negri	—80
Marchiza de Pompadour	—80
Napoleon în Rusia	—80
Don Juan Rege	—80
Crimele teroarei	—80
Lacroix D.: Puiul Vulturului, prelucrată de D. Iacobescu	—80
Dr. G. Stănculescu: Boalele ochilor și îngrijirea lor	—20
Gârboviceanu și Chelariu: Snoave	—20
Eugen Todie: Robii pământului	1.50
H. Becher Stowe: Coliba lui Moș Toma, roman	—30
Al. Cazaban: Rozica	—30
Ohnet: Jale și bucurie	—30
T. Liviu: Războiul Romanilor cu Hanibal tr. N. Pandele, I/II	—60
Courteline G. — H. P. Petrescu: Îvingeri strălucite, piesă	—30
Micul mincinos, comedie în 2 acte, local. de Bujorel	—30
Mirande: Zoe, comedie într'un act	—24
Wilde O.: Nuvele, trad. de Dr. I. Broșu	—50
N. Zaharia: Vieața și opera lui Eminescu	3.—

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —